

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2026.5.2e>
УДК 336.71**Юлія Павлівна ВЛАДИКА**к.е.н., доцент, Київський авіаційний інститут
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7260-5146>
e-mail: Yulja81@ukr.net**Наталія Миколаївна ЗАДЕРАКА**старший викладач, Київський авіаційний інститут
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0503-7972>
e-mail: nataliia.zaderaka@npp.kai.edu.ua**Лариса Леонідівна ТУРОВА**старший викладач, Київський авіаційний інститут
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3479-5019>
e-mail: larysa.turova@npp.kai.edu.ua

РОЛЬ ФІНТЕХ-КОМПАНІЙ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ БАНКІВ

У статті досліджено вплив фінансових технологій (фінтех) на трансформацію традиційних банківських послуг і розвиток цифрового фінансового середовища. Проаналізовано основні напрями інновацій, такі як мобільні та онлайн-банківські сервіси, необанки, цифрові платежі, P2P-кредитування, технології блокчейну, криптовалюти, а також сучасні інструменти забезпечення безпеки даних, включаючи біометричну ідентифікацію, блокчейн і багаторівневу автентифікацію. Увагу зосереджено на зміні поведінки клієнтів і бізнесу, збільшенні доступності та персоналізації фінансових послуг, а також на оцінюванні впливу фінтех на банківські процеси та економіку загалом. Подано зразки успішної цифровізації в Україні та за її межами з акцентом на важливості регуляторної політики й заходів кібербезпеки у відповідь на зростаючу активність кіберзлочинців. У дослідженні наголошено, що фінансові технології не лише підвищують ефективність і зручність банківських послуг, але й створюють нові моделі взаємодії між фінансовими установами та клієнтами, сприяючи зміцненню довіри й стабільності фінансової системи.

Ключові слова: фінансові технології, цифрова трансформація, банківські послуги, банки, мобільний банкінг, криптовалюта, блокчейн

Стаття надійшла 17.04.2026

Статтю прийнято 22.04.2026

Статтю опубліковано 15.05.2026

ВСТУП

Сучасний етап розвитку світової економіки відзначає інтенсивною цифровізацією фінансового сектору, яка спричиняє масштабну трансформацію традиційних банківських послуг. Центральну роль у цих змінах відіграють фінансові технології (фінтех), що охоплюють широкий спектр інноваційних рішень для надання, управління та регулювання фінансових послуг. Впровадження фінтех сприяє підвищенню ефективності банківських операцій, ширшому доступу до фінансових ресурсів і створенню нових моделей взаємодії між фінансовими організаціями та їх клієнтами.

Актуальність цього питання обумовлено швидкими темпами розвитку цифрових сервісів, таких як мобільний і онлайн-банкінг, необанки, системи миттєвих платежів, P2P-кредитування, а також активним застосуванням технологій блокчейну та криптовалют. Ці нововведення не лише змінюють структуру фінансового ринку, а й суттєво впливають на поведінку споживачів фінансових послуг, які все більше орієнтуються на швидкість, зручність і персоналізацію пропонованих сервісів.

Водночас цифровізація фінансового сектору супроводжується зростанням кіберризиків. Це висуває підвищені вимоги до систем кібербезпеки, зокрема до впровадження біометричної ідентифікації, багаторівневої автентифікації та інших сучасних методів захисту даних.

Не менш важливим є питання державного регулювання фінансових інновацій. Регулювання має забезпечити оптимальний баланс між стимулюванням розвитку фінтех і захистом усіх учасників фінансового ринку. Отже, дослідження впливу фінансових технологій на трансформацію банківської системи є вкрай актуальним і

має важливе значення як з теоретичного, так і з практичного погляду, для розуміння сучасних тенденцій розвитку фінансового сектору.

МЕТА дослідження – всебічний аналіз впливу фінансових технологій на трансформацію традиційних банківських послуг, а також розвиток сучасного цифрового фінансового середовища.

У рамках дослідження розглянуто ключові напрями розвитку фінансових інновацій, їхній вплив на ефективність банківських операцій, поведінку споживачів фінансових послуг і функціонування фінансового ринку загалом. Особливу увагу приділено ролі цифрових технологій у забезпеченні доступності, оперативності та підвищенні якості фінансових сервісів, а також всебічному аналізу ризиків, які пов'язані з питаннями кібербезпеки та необхідністю вдосконалення механізмів регулювання.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У ході дослідження застосовано загальнонаукові, спеціалізовані економічні та емпіричні методи, які забезпечили можливість всебічного аналізу процесів цифрової трансформації фінансового сектору. Завдяки цьому оцінено вплив фінтех на розвиток банківських послуг та узагальнено сучасні тенденції формування цифрового фінансового середовища.

РЕЗУЛЬТАТИ

У сучасному світі зміни відбуваються надзвичайно швидкими темпами, зокрема через стрімкий розвиток інноваційних технологій. Фінтех стали одним з головних чинників, що трансформують фінансовий сектор. Вони інтегрують сучасні інформаційно-технологічні рішення у сферу фінансових послуг, створюючи нові моделі спів-

праці між організаціями та клієнтами, підвищуючи ефективність банківських операцій і докорінно змінюючи традиційні підходи до здійснення фінансових транзакцій.

Відповідно до визначення Оксфордського словника фінтех – це комп'ютерні програми та інші технічні інструменти, що застосовуються для підтримки або реалізації банківських і фінансових послуг [4]. На сьогодні фінтех охоплюють широкий спектр напрямів, серед яких електронні платежі, онлайн-кредитування, іншуртех (страхові технології), управління активами, блокчейн, криптовалюти та розвиток цифрових банків. Завдяки цьому фінансові послуги стають більш доступними, швидкими і персоналізованими, суттєво впливаючи як на структуру світової економіки, так і на фінансові звички користувачів.

Розвиток фінтех помітно полегшив життя клієнтів, надаючи їм більше свободи, оперативності й зручності у вирішенні фінансових питань. Сучасні рішення роблять фінансові послуги доступними в будь-який час і в будь-якому місці, усуваючи необхідність витратити час на довгі поїздки до банків чи стояння в чергах. Традиційні банківські операції, що раніше вимагали фізичної присутності та значних часових ресурсів, поступово перейшли у цифровий формат [2]. Мобільні додатки та онлайн-банкінг перетворили фінансові установи з фізичних локацій на зручні цифрові платформи, доступні «на відстані одного кліка». Поява таких рішень значно скоротила кількість відвідувань банківських відділень і зробила фінансові послуги ближчими до кожного користувача.

У сучасних умовах розвитку фінансового сектору України дедалі важливішим стає впровадження прозорого, ефективного та інклюзивного регулювання діяльності небанківських фінансових установ. З цією метою Національний банк України (НБУ) розробив проєкт змін до нормативно-правових актів, що спрямовано на вдосконалення методів нагляду та підвищення стандартів якості фінансових послуг. Зокрема, документ передбачає вимоги до забезпечення фізичної та інформаційної доступності приміщень фінансових установ для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до принципів інклюзивності, визначених НБУ [5].

Відповідно до проєкту фінансові установи мають створити щонайменше 50% інклюзивних представництв у кожному регіоні своєї діяльності, а також забезпечити доступну інформацію про їх місцезнаходження, контактні дані та графік роботи на офіційному вебсайті, мобільних додатках і платіжних пристроях. Крім того, ініціатива охоплює низку новацій у сфері регулювання небанківських установ, таких як спрощення процедур погодження керівників страхових компаній, уточнення критеріїв бізнес-репутації ключових осіб та власників істотної участі, а також удосконалення механізмів безвізного нагляду.

Окрему увагу заслуговує роль криптовалюти у розвитку фінтех. В українському законодавстві вона класифікується як віртуальний актив – цифрове відображення вартості, яке можна використовувати для торгівлі, переказів, платежів або інвестицій [3]. Криптовалюта відкриває нові можливості для руху грошей, платіжних операцій і ведення інвестиційної діяльності. Її вплив на фінансову галузь проявляється у стимулюванні створення

платформ для транзакцій без банківських посередників, впровадженні нових підходів до управління активами завдяки прозорості блокчейн-технологій та появі нових сервісів, таких як децентралізовані біржі й інтегровані платіжні системи глобального масштабу. У результаті криптовалюта не лише розширює функціонал фінансових ринків, але й стимулює традиційні банки модернізувати свої послуги відповідно до нових цифрових реалій.

Сучасний ринок фінансових послуг зазнає істотної трансформації, що ознаменовується переходом від традиційних бізнес-моделей до впровадження інноваційних підходів. Новітні моделі характеризуються таким розвитком:

- Окремі банки продовжують вдосконалюватися, зосереджуючись на потребах клієнтів і поступово перетворюючись на цифрових персональних менеджерів. Прогрес цієї моделі передбачає вихід за межі традиційної галузі та еволюцію у формат екосистемного гравця. Цього можна досягти завдяки налагодженню нових партнерств і створенню відкритих екосистем або ж шляхом придбання інших учасників ринку та розроблення унікальних продуктів і сервісів у рамках закритої екосистеми. Проте слід зазначити, що закриті екосистеми обмежують можливість для конкуренції та співпраці в межах ринку.

- Інші суб'єкти ринку зосереджено на розвитку унікальних ніш, спеціалізуючись на індивідуальних продуктах і набуваючи статусу т.зв. цифрових «кіллерів».

- Частина учасників, втрачаючи провідні позиції на ринку, змінює свою роль, стаючи провайдерами фінансових продуктів, які надають свої послуги іншим компаніям за принципом сервісного забезпечення.

- Також набувають популярності відкриті платформні оператори, котрі діють як агрегатори фінансових послуг і продуктів. Визначальною рисою таких операторів є надання доступу до платформи партнерським організаціям без фокусу на просуванні власних продуктів, що відрізняє їх від екосистемних гравців.

Ці тенденції відображають динаміку сектору, що прагне до більшої адаптивності, інноваційності та гнучкості в умовах зростаючої конкуренції та змінних очікувань клієнтів.

Фінтех поступово трансформують сучасну банківську систему, забезпечуючи ефективне обслуговування клієнтів через цифрові платформи, мобільні додатки та інноваційні продукти. Проте їх масове впровадження супроводжується певними ризиками, які несуть системний характер і можуть впливати на стабільність традиційних банківських установ. Наприклад, цифрові рішення призводять до скорочення депозитної бази класичних банків через відтік клієнтів у напрямі фінтех-платформ для здійснення платежів, кредитування чи інвестицій. Це створює значні труднощі для підтримання ліквідності та кредитної активності банків, особливо у невеликих регіональних установах із обмеженими ресурсами для адаптації до технологічних змін.

Актуалізація фінтех водночас загострює проблему соціальної нерівності. Для осіб з недостатнім рівнем цифрової грамотності або обмеженим доступом до сучасних технічних засобів цифрові фінансові сервіси залишаються недосяжними. Так, хоч, на перший погляд, такі технології сприяють більшій інклюзивності фінансової системи, на практиці вони створюють нові бар'єри для окремих соціальних груп.

У трансформації банківських моделей під впливом фінтех простежуються й економічні наслідки. Якщо традиційні банки здебільшого зосереджувалися на одержанні доходів шляхом стягнення комісій та відсотків, то конкуренція з боку цифрових платформ змушує їх знижувати тарифи та шукати альтернативні джерела прибутків [1]. Такі зміни нерідко призводять до закриття фізичних відділень і скорочення штату працівників, що, зі свого боку, зменшує доступ до банківських послуг для людей старшого віку та жителів віддалених регіонів.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження встановлено, що фінтех є важливим чинником трансформації сучасного банківського сектору та побудови цифрового фінансового середовища. Їхнє застосування кардинально змінює традиційні підходи до надання банківських послуг, сприяючи підвищенню доступності, швидкості й якості обслуговування клієнтів. Показано, що розвиток мобільного та онлайн-банкінгу, необанків, цифрових платіжних рішень, P2P-кредитування, блокчейн-технологій і криптовалют підвищує ефективність фінансових операцій і розширює можливості як для клієнтів, так і для бізнесу.

Водночас цифровізація фінансової галузі породжує нові виклики, серед яких особливу увагу слід приді-

лити питанням кібербезпеки та захисту персональної інформації.

Дослідження також виявило зміни у поведінці споживачів фінансових послуг, які дедалі частіше надають перевагу дистанційним, персоналізованим та комфортним сервісам. Це створює додатковий стимул для фінансових установ активно впроваджувати інноваційні технології та переглядати свої бізнес-моделі.

Доведено, що для успішного розвитку фінтех необхідно вдосконалювати регуляторну базу та зміцнювати заходи кібербезпеки, що має бути забезпечено на рівні держави та банківської системи.

Загалом фінтех не лише підвищують продуктивність роботи банків, але й сприяють їхній модернізації та підвищенню стійкості у контексті розвитку цифрової економіки.

Фінтех мають подвійний вплив: вони суттєво підвищують зручність, швидкість і доступність фінансових послуг, але одночасно створюють ризики для стабільності банківської системи, захисту даних і забезпечення соціальної інклюзії. Тому однією з ключових задач є досягнення гармонії між впровадженням інновацій та регуляторним контролем. Це сприятиме ефективній інтеграції цифрових технологій у фінансову систему й забезпечуватиме стійкий розвиток банківського сектору.

References

1. Oxford English Dictionary. Financial technology, n. Oxford University Press, 2022. URL: https://www.oed.com/dictionary/financial-technology_n
2. The National Bank initiates the regulation of P2P lending. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-initsiyuyevregulyuvannya-pitannya-p2pkredituvannya>.
3. Vladyka Y., Turova L., Zaderaka N. Management accounting and internal economic control of the warehouse control systems at the enterprise. *Azov Economic Bulletin*. 2024. №2 (38). DOI: 10.32782/2522-4263/2024-2-3
4. Vladyka Y., Holubchikov A., Mushtyn S. Financial mechanism of electronic trading on the stock market and ways of their improvement. *Three Seas Economic Journal*. Vol. 6 No. 2 (2025). DOI: 10.30525/2661-5150/2025-2-5
5. Mobile Banking Statistics 2025: How Digital Finance is Redefining Banking. URL: <https://coinlaw.io/mobile-banking-statistics/>

Yuliia VLADYKA

PhD in Economics, Associate Professor, Kyiv Aviation Institute
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7260-5146>
e-mail: Yulja81@ukr.net

Nataliia ZADERAKA

Senior Lecturer, Kyiv Aviation Institute
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0503-7972>
e-mail: nataliia.zaderaka@npp.kai.edu.ua

Larysa TUROVA

Senior Lecturer, Kyiv Aviation Institute
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3479-5019>
e-mail: larysa.turova@npp.kai.edu.ua

THE ROLE OF FINTECH COMPANIES IN THE TRANSFORMATION OF TRADITIONAL BANKS

The paper explores the transformative influence of financial technologies (FinTech) on traditional banking services and the evolution of a digital financial ecosystem. Key areas of innovation are examined, including advancements in mobile and online banking, the emergence of neobanks, the integration of digital payment systems, P2P lending platforms, as well as the utilization of blockchain technology and cryptocurrencies. Particular attention is devoted to contemporary approaches to information security, such as biometric identification, multi-factor authentication, and cryptographic solutions. The discussion centers on transforming customer and business behaviors, improving the accessibility and personalization of financial services, and evaluating the broader effects of FinTech on banking operations and the economy. It highlights successful examples of digitalization in Ukraine and other countries, stressing the critical role of regulatory policies and cybersecurity measures to counteract the rising challenges posed by cybercriminal activities. The analysis underlines how financial technologies enhance the efficiency and user-friendliness of banking services while fostering innovative interaction models between financial institutions and customers, ultimately reinforcing trust and stability within the financial system. Additionally, the paper highlights the impact of digitalization on consumer behavior and business operations within the financial sector. It observes a growing demand for fast, accessible, and personalized financial products. The analysis underscores how FinTech facilitates the optimization of banking processes, enhances the operational efficiency of financial institutions, and contributes to broader economic growth.

Keywords: financial technologies, digital transformation, banking services, banks, mobile banking, cryptocurrency, blockchain